

דבר אחר: בתחלה מה שאני ממית אני מחיה. שבתחית המתים הם יקומו באותו מצב גופני שהיו בו בשעת מותם.

והדר — מה שמחצתי, אלו שהיו בעלי מום וקמו כך לתחיה — **ואני ארפא.**

ב-פז שנינו במשנה: **והקטר חלביו של קרבן הפסח דוחים את השבת.**

תניא, אמר רבי שמעון: בא וראה כמה חביבה מצוה, שצריך למהר ולעשותה בשעתה.

שהרי הקטר חלבים ואברים ופדרים כשרים כל הלילה, ובכל זאת אין ממתינים להם להקטירם עד שתחשך, אלא מקטירים אותם מיד, בשבת.

שנינו במשנה: **הרכבתו והבאתו וחתיתו יבלתו של פסח אינן דוחים את השבת.**

ורמינהו מהמשנה במסכת עירובין:

חותכין בשבת ביד יבלת הנמצאת על קרבן התמיד [שהיא מום] **במקדש.**

ועל אף שחיתוך היבלת יש בו משום מלאכת גזיזה, ואפשר לעשותו מאתמול, בכל זאת מותר לו לחתוך. כי היות שעושה זאת ביד, נחשבת עשייתו כמלאכה "כלאחר יד", ואינה אסורה בשבת אלא משום שבות מדרבנן. ואין גוזרין משום שבות במקדש.

אבל לא חותכין יבלת **במדינה,** אפילו ביד, משום שבות דרבנן.

ואם בא לחתוך בכלי, שהיא מלאכת גזיזה מן התורה — **כאן וכאן,** במקדש ובמדינה אסור.

ונחלקו בתירוץ הסתירה בין חתיכת יבלתו של הפסח ובין חתיכת יבלתו של התמיד, **רבי אלעזר ורבי יוסי בר הנינא.**

חד אמר: אידי ואידי, בשני הקרבנות, מדובר שבא לחתוך את היבלת ביד.

ולא קשיא.

הא ששנינו במשנתנו שאין חותכין בשבת את היבלת של הפסח — המדובר הוא ביבלת לחה, שאם בא לחותכה בכלי יש בזה מלאכת גזיזה מן התורה, ולכן אסור לחותכה אפילו כלאחר יד, כשחותך ביד, ואפילו בקרבן הפסח — הואיל והיתה אפשרות לחותכה בערב שבת.

ואילו **הא** ששנינו במסכת עירובין שחותכים יבלת של התמיד — המדובר הוא ביבלת יבשה, שאין איסור גזיזה מן התורה בחתיכתה אפילו בכלי. אלא שגזרו שלא לחותכה בין ביד ובין בכלי משום שבות מדרבנן. ולכן התירו לחותכה בקרבן התמיד. אבל דוקא ביד ולא בכלי, כי בכלי "ענין מלאכה עביד" [לשון רש"י במסכת עירובין] בתיקון הקרבן.

וחד אמר: אידי ואידי בלחה.

ולא קשיא.

הא ששנינו במסכת עירובין שמותר לחתוך את היבלת מקרבן התמיד — בחותך ביד, שהיא מלאכה כלאחר יד. שאין איסור החיתוך ביד [שהיא מלאכה כלאחר יד] אלא משום שבות, ולא גזרו שבות במקדש.

הא דמשנתנו — בחותך בכלי, שהיא צורת מלאכת גזיזה מן התורה, ולא הותרה אפילו

בקרבת פסח, כיון שאפשר לעשותה מאתמול. ומבאר הגמרא מדוע לא הסכימו האחד לתירוץו של השני:

ולמאן דאמר שתירץ "הא ביד הא בכלי" — מאי טעמא לא אמר "אידי ואידי ביד, ולא קשיא הסתירה, כי הא בלחה והא ביבשה"?

אמר לך: יבשה — מפרך פריכא, היא מתפוררת, ואין להתייחס להסרתה כמלאכת תיקון אפילו כשעושה את החיתוך בכלי. ולכן אי אפשר להעמיד את ההיתר לחתוך את יבלת התמיד כשעושה זאת ביבלת יבשה, לפי ששנינו שם שאסור לחתוך אותה בכלי אלא רק ביד, ולדבריו מותר לחתוך יבלת יבשה אפילו בכלי.

ולמאן דאמר "אידי ואידי ביד, ולא קשיא הא בלחה הא ביבשה" — מאי טעמא לא אמר "אידי ואידי בלחה, ולא קשיא הא ביד הא בכלי"?

אמר לך: אם תעמיד את משנתנו שאסור לחתוך את היבלת בפסח משום שעושה זאת באמצעות כלי, הרי משנתנו היא מיותרת, ואין צורך לשנותה.

כי הא כבר קתני התם: אם בכלי — כאן וכאן, במקדש ובמדינה אסור.

ואידך: הא דקתני כלי הכא, למרות שכבר שנינו זאת במסכת עירובין שאסור בכלי, היות ופלוגתא דרבי אליעזר ורבי יהושע בענין מכשירי מצוה שאפשר לעשותם מערב שבת אם דוחים את השבת אתא לאשמעינן.

שנינו במשנה: אמר רבי אליעזר: והלא דין

הוא — ומה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת, אלו שהן משום שבות לא ידחו את השבת!?

אמר לו רבי יהושע: יום טוב יוכיח, שהתירו בו [שחיטה שהיא אסורה] משום מלאכה, ואסור בו [להביא דברים מחוץ לתחום] אפילו לצורך אכילה, שגזרון משום שבות.

אמר לו רבי אליעזר: מה זה יהושע!

מה ראייה [הבאת מגזירה שגזרו חכמים ואסרו הבאה מחוץ לתחום שהוא ענין של דבר] רשות, למצוה של הקרבת קרבן פסח.

ומבאר הגמרא כיצד הביא רבי יהושע ראייה מאיסור שבות ביום טוב למצות קרבן פסח:

רבי יהושע — לטעמיה. דאמר: שמחת יום טוב נמו מצוה היא, ובכל זאת אינה דוחה אפילו שבות דרבנן, היות ואפשר לעשותה מאתמול. ומכאן הוא למד למצות הקרבת קרבן הפסח שאין לדחות את השבת לצורך הקרבת הפסח במלאכות שאפשר לעשותם מאתמול.

וכיון שמצינו שלא התירו חכמים איסור שבות של תחומין, ואסרו הבאת דברי מאכל מחוץ לתחום אפילו לצורך קיום מצות שמחה ביום טוב, הוא הדין לא התירו את הבאתו של הקרבן מחוץ לתחום, וכן לא התירו שבותים אחרים שהיה אפשר לעשותם מאתמול.

דתניא: רבי אליעזר אומר: אין לו לאדם ביום טוב אלא או אוכל ושותה או יושב ושרנה.

בתעניתא, לבר מעצרתא חג השבועות, ופוריא ופורים, ומעלי יומא דכיפורי, וערב יום כיפור.

עצרת — יום שניתנה בו תורה.

פוריא — "ימי משתה ושמחה" כתיב.

מעלי יומא דכיפורי, דתני חייא בר רב מדפתי: [ויקרא כג] "ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש".

וכי בתשעה מתעניין? והלא בעשירי מתעניין.

אלא, לומר לך: כל האוכל ושותה בתשעה בו — מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי.

רב יוסף ביומא דעצרתא אמר: עבדי לי שחטו ועשו לי סעודה מעגלא תלתא, שהיא עגלה מובחרת, הנולדת שלישית לבטן אמה.

אמר: אי לא האי יומא של קבלת התורה דקא גרים שגרם שאלמד תורה ואתרומום — הרי כמה אנשים רבים הנקראים כמוני "יוסף" איכא בשוקא, ולא היה הבדל ביני ובינם, אלא הייתי בדרגתם!

רב ששת כל תלתין יומין מהדר ליה תלמודיה, כל שלשים יום היה חוזר על תלמודו, ותלי היה נשען וקאי ועומד בעיברא דדשא, על מזוזת הדלת, ואמר: חדאי נפשאי, חדאי נפשאי, שימחי נפשי היות ולך עבורך קראי קריתי מקרא, ולך עבורך תנאי שנית.

ומקשינן: איני, וכי הנאת הלימוד אינה אלא למי שלומד תורה ולא לבריאה כולה?

רבי יהושע אומר: חלקהו, חציו לאכילה ושתיה וחציו לבית המדרש.

ואמר רבי יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו.

כתוב אחד אומר [דברים טז] "עצרת לה' אלהיך".

וכתוב אחד אומר [במדבר כט] "עצרת תהיה לכם".

רבי אליעזר סבר: מצותו — או כולו לה', או כולו לכם.

ורבי יהושע סבר: חלקהו, חציו לה' וחציו לכם.

עב"ם — סימן.

אמר רבי אלעזר: הכל מודים בעצרת חג השבועות דבעינן נמי "לכם",

מאי טעמא? יום שניתנה בו תורה הוא. ויש לשמוח בו באכילה ושתיה, כדי להראות את שמחתו ביום זה שניתנה בו תורה לישראל.

אמר רבה: הכל מודים בשבת דבעינן נמי לכם.

מאי טעמא, [ישעיהו נח] "וקראת לשבת ענג".

אמר רב יוסף: הכל מודים בפורים דבעינן נמי לכם.

מאי טעמא, [אסתר ט] "ימי משתה ושמחה" כתיב ביה.

מר, בריה דרבינא, כולה שתא הוה יתיב

ציבור — אינו דין שלא תתיר בה שבות שעמה אפילו לצורך מצוה, כיון שהיא חמורה.

ואילו רבי אליעזר סובר שאין זה קל וחומר. טו-א היות שלדעתו שבות דמצוה עדיף ליה מאשר שבות של רשות. ולכן, דוקא ביום טוב לא התירו חכמים שבות לצורך שמחת יום טוב, שאינה אלא רשות לדעתו של רבי אליעזר. אבל שבות לצורך מצוה, כאשר המצוה עצמה דוחה את השבת, התירו.

תניא, אמר רבי אליעזר קל וחומר נוסף: ומה לי, אם דחו מכשירי מצוה שלאחר שחיטה את השבת, כגון מיחוי קרביו, אפילו לאחר דאיתעביד ליה מצוה של שחיטת הפסח — לא ידחו מכשירי מצוה שלפני שחיטה את השבת, כדי שיוכלו לקיים את גוף המצוה!

אמר לו רבי עקיבא: אין זה קל וחומר, ואין תמיהתך "מה לי אם דחו מכשירי מצוה שלאחר השחיטה את השבת, דאיתעביד מצוה, לא ידחו מכשירי מצוה שלפני שחיטה את השבת", דחיה נכונה.

אלא הדין הוא כרבי יהושע.

כי ד"מה לי אם דחו מכשירי מצוה שלאחר שחיטה את השבת" — טעמו של דבר הוא, שהרי כבר דחתה שחיטה את השבת, ולא החמירו חכמים למנוע את העיסוק שלאחר השחיטה במכשיריה.

אך וכי תאמר שידחו מכשירי מצוה שלפני שחיטה את השבת — על אף שלא דחתה עדיין שחיטה את השבת.

ועוד דבר אחר נוסף טען רבי עקיבא:

והאמר רבי אלעזר: אילמלא תורה — לא נתקיימו שמים וארץ.

שנאמר [ירמיהו לג] "אם לא בריתי, לימוד התורה יומם ולילה — חקות שמים וארץ לא שמתו".

וכיצד אמר רב ששת שעבור נפשו למד?

ומשנינן: אכן קיום כל הבריאה תלוי בתלמוד תורה, אבל מעיקרא, כי עביד איניש — אדעתא דנפשיה קא עביד. שהלומד מתכוון לתועלתו האישית, אך הבריאה כולה נהנית מכך, גם אם הוא אינו מתכוון לזה.

וחוזרת הגמרא לדון במחלוקת רבי אליעזר ורבי יהושע במשנתנו:

אמר רב אשי: ואפילו למאי דקאמר רבי אליעזר נמי ששמחת יום טוב היא רשות ולא מצוה — אית ליה פירכא לטענתו שאם הותרה מלאכה מן התורה לצורך מצוה כל שכן שהותר איסור שבות.

כי יש ללמוד מיום טוב בקל וחומר שאין להתיר אפילו שבות דרבנן לצורך קרבן פסח, באם אפשר לעשותם מאתמול.

ומה יום טוב הקל, שהתיר בו הכתוב מלאכה של רשות לצורך שמחת יום טוב, כמו שחיטה הבערה ובישול, ובכל זאת לא התיר [היינו לא התירו חכמים] שבות שעמה, שלא התירו להביא מחוץ לתחום לצורך יום טוב, על אף שאין בכך אלא איסור שבות מדרבנן.

שבת החמורה, שלא התיר בה הכתוב אלא רק מלאכה של מצוה של הקרבת קרבנות